Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016

29 984 Spoor: vervoer- en beheerplan

Nr. 661 BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 april 2016

Hierbij bied ik u het Actualisatierapport Toegankelijkheid 2015 aan[1], dat ik recent van NS en ProRail heb ontvangen. Het rapport bevat een helder overzicht van de uitvoering van het beleid. Doel van dit beleid is om het spoor zelfstandig toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. Aan de infrastructuurkant (het aanlegprogramma van ProRail) is hiermee in totaal tot 2030 een bedrag van 667 miljoen euro incl. BTW gemoeid. Het bijgevoegde Actualisatierapport 2015 doet verslag van de vorderingen in de uitvoering en kondigt nieuwe maatregelen aan om het doel te bereiken.

Wat is er bereikt?

Stations moeten zelfstandig toegankelijk worden gemaakt en op het station moeten de mensen met auditieve, visuele en motorische beperkingen hun weg kunnen vinden. ProRail neemt hiervoor tal van infrastructurele maatregelen:
- Eind 2015 zijn vrijwel alle zogenaamde kleine maatregelen (3400 in totaal) voltooid. Dit zijn maatregelen zoals geleidelijnen op perronvloeren en in stationshallen, dubbele trapleuningen, braillebordjes op trapleuningen, toegankelijke toiletten op stations en goed zichtbare perronrandmarkeringen
- Ruim 50% van de stations werd zelfstandig toegankelijk gemaakt door plaatsing van liften, hellingbanen, op hoogte brengen van perrons. Dat aantal neemt naar verwachting toe naar 74% van de stations in 2020.

De meest in het oog springende maatregelen bij NS waren:
- Besluiten over de aanschaf van toegankelijke sprinters en de ombouw van bestaande Sprinters. De eerste zelfstandig toegankelijke sprinters komen al dit jaar op het spoor
- Verbeterde reisinformatie op stations en via internet

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kst-29984-661
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

- realisatie van zogenaamde priority seats (voorkeursstoelen) in alle treinen
- verbetering van de assistentieverlening. De vooraanmeldtijd voor assistentie werd verkort naar 1 uur (was 3 uur, de EU-norm is 24 uur)
- Revisies van treinen, waardoor in 2020 ruim 80% van alle treinen toegankelijk zullen zijn voor reizigers met een auditieve of visuele beperking.

Welke nieuwe maatregelen worden genomen?

Zowel NS als ProRail hebben intensief overlegd met de belangenorganisaties in het LOCOV en de belangenorganisaties Ieder(*in*), de Oogvereniging en de Roos Prommenschenckel Foundation. Er blijkt vooral behoefte te zijn aan verbetering in de assistentieverlening, de reisinformatie en de z.g. wayfinding. Aan de invoering van een verdere verkorting van de vooraanmeldtijd naar een kwartier, die als eis in de concessie was opgenomen, bleek onder de doelgroep weinig behoefte te bestaan. Mede omdat deze maatregel verviel konden de volgende maatregelen met NS worden afgesproken:
- Introductie van een nieuw boekingssysteem en een nieuwe *app* voor assistentieverlening op stations. Hierdoor kunnen reizigers die reizen met assistentieverlening in een aantal gevallen ook binnen een uur na aanvraag vertrekken en wordt het boeken van assistentieverlening mogelijk met een *smartphone*. Daarnaast kan de reiziger via het nieuwe systeem onderweg een beroep doen op hulp als de reis anders verloopt dan gepland door bijvoorbeeld storingen.
- Verdere uitbreiding van het aantal stations waarop assistentie wordt verleend met 45 stuks in de lopende concessieperiode. Op verzoek van Ieder(*in*), de Oogvereniging en de Roos Prommenschenckel Foundation.
- Onderzoek naar de «één stap verder service». Bekeken wordt of het mogelijk is om reizigers die met NS-assistentieverlening reizen en aankomen op een NS-station te begeleiden naar de eerstvolgende OV halte/perron conform dienstregeling.
- Geven van informatie over de uitstapzijde (van belang voor mensen met een visuele beperking).
- Versnelling van de aanduidingen van zogenaamde voorrangsstoelen of «priority seats» voor reizigers die moeilijk ter been zijn of niet lang kunnen staan (gerealiseerd in 2015).
- Optimalisering van de OV-chip Pluskaart voor blinde en slechtziende reizigers: NS en de Oogvereniging ontwikkelen daarvoor een online boekingsmogelijkheid waardoor ook reizigers met een visuele én auditieve beperking kunnen reizen met de OV-chip Pluskaart.
- Grootschalige revisie van het sprintermaterieel (type Sprinter Light Train) met het oog op inbouw van een rolstoeltoegankelijk toilet en een verbeterde toegang voor rolstoelen.

ProRail heeft aanvullende maatregelen onderzocht die ten doel hebben reizigers voorafgaand aan de reis beter te informeren. Informatie voor onderweg moet actueel en toegankelijk zijn. Reizigers kunnen dan beter met ongemakken omgaan. De maatregelen zijn:
- Een database met concrete stationsinformatie. Hierin worden alle objecten met bijbehorende kenmerken van stations opgenomen. Doel is om de informatieverstrekking aan de Nationale Databank Openbaar Vervoer (NDOV) uit te breiden. Marktpartijen kunnen deze informatie dan via *apps* of internet aan reizigers verstrekken. ProRail werkt in dit verband bijvoorbeeld aan het ter beschikking stellen van *realtime* informatie over de beschikbaarheid van liften, zodat aan reizigers gemeld kan worden of een lift in storing is.

- Verbeteren van de zogenaamde *wayfinding* voor reizigers met een beperking zodat ze hun weg op complexe OV knopen beter kunnen vinden.
- Een goede toegankelijkheid voor reizigers met een beperking tijdens verbouwingen van stations.

Financiën

Het bijgaande rapport gaat ook in op de financiële stand van het Programma Toegankelijkheid van ProRail. Het vigerende budget bedraagt € 668 mln. ProRail heeft op basis van opgedane praktijkervaringen de ramingen geactualiseerd en de prognose van het benodigde budget tot het einde van de looptijd (2030) naar beneden bijgesteld. Het resultaat van deze herziene raming komt € 17 mln. (incl. BTW) lager uit dan het beschikbare budget. Dit is inclusief een aantal scopewijzigingen. Dit bedrag wordt aan de vrije investeringsruimte toegevoegd.

VN-Verdrag en EU-toegankelijkheidsbeleid

De planmatige aanpak die in Nederland is gekozen, is geheel in lijn met de bedoelingen van het VN-verdrag voor rechten van reizigers met een handicap[2] dat onlangs in uw Kamer werd goedgekeurd. Sinds kort schrijft de EU voor dat lidstaten een Implementatieplan voor toegankelijkheid van het spoor moeten maken en bij de Europese Commissie moeten indienen[3]. De keuze voor het maken van zo'n nationaal plan is in Nederland relatief vroeg gemaakt (2006). Nederland loopt daarmee voorop in vergelijking met andere EU-landen. De doelstelling van «zelfstandige toegankelijkheid», die in de concessie is vastgelegd is verstrekkend in vergelijking met veel andere EU-lidstaten.

Reactie op het rapport over praktijkervaringen met toegankelijkheid van NS-materieel

In het AO van 2 februari j.l. heb ik toegezegd om een reactie te geven op het rapport «Praktijkervaringen en aanbevelingen met betrekking tot toegankelijkheid NS» dat mij door het lid De Boer (VVD) werd aangeboden. Ik waardeer het initiatief van de schrijver om ideeën aan te leveren voor een betere toegankelijkheid van het reizen per trein, in het bijzonder voor elektrische rolstoelen. Zijn ideeën sluiten zeer nauw aan bij de doelstelling van zelfstandige toegankelijkheid in de vervoer -en beheer-concessies. In het overhandigde rapport wordt o.m. voorgesteld om de tijden waarop de assistentieservice wordt geleverd, uit te breiden, een wens die NS ook vanuit de belangenorganisaties had bereikt. NS heeft dit verzoek hoog op de prioriteitenlijst van flankerende maatregelen voor het jaar 2017 gezet. De kans is dus groot dat al in 2017 de tijden voor assistentie zullen worden verruimd. Recent heb ik nieuwe afspraken met NS gemaakt over uitbreiding van het aantal stations met assistentie, zoals hierboven onder «nieuwe maatregelen» al werd gezegd. Na consultatie van de belangenorganisaties, werd onlangs vastgesteld dat in juli 2016 de volgende stations er assistentie bij krijgen:

Ingangsdatum 01-06-16	Ingangsdatum december 2016 (nieuwe dienstregeling)
Kampen Zuid	Etten-Leur
Nijmegen Dukenburg	Arnhem Zuid
Groningen Europapark	Veenendaal Centrum
Hoofddorp	Rijswijk

[2] Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169)
[3] TSI PRM Verordening (EU) Nr. 1300/2014, L356/110, 2014.

Ingangsdatum 01-06-16	Ingangsdatum december 2016 (nieuwe dienstregeling)
Capelle Schollevaar	Barendrecht

De uitbreiding met vijf extra stations met assistentie per jaar gaat de komende jaren door. De kwaliteit van de assistentie wordt verhoogd door het bovenbeschreven nieuwe boekingssysteem. Hierdoor zal een reiziger die in het bezit is van een *smartphone* rechtstreeks kunnen chatten met de assistentieverlener. Verder verwacht ik dat de doelstelling met betrekking tot het realiseren van een zelfstandige instap voor het hele sprintertreinenpark van NS ruim voor de deadline uit de concessie (2025) wordt gehaald. Vanaf 2017 verschijnen de eerste nieuwe sprinters met verbeterde schuiftrede al op het net. De voorbereiding van de ombouw van bestaande sprinters (type SLT) om ze te voorzien van een verbeterde schuiftrede voor rolstoelen en een rolstoeltoegankelijk toilet is dit jaar al begonnen. Voor de langere termijn is het streven om alle treinen zelfstandig toegankelijk te maken. Nieuwe intercitytreinen, die volgens planning in 2021 op het net verschijnen, zullen eveneens gaan voldoen aan de eis van zelfstandige toegankelijkheid en krijgen een gelijkvloerse instap met een schuiftrede bij de rolstoelingang. Reizigers met een loopbeperking zullen in de nabije toekomst dus steeds vaker een toegankelijke sprintertrein kunnen nemen, terwijl voor de intercity's de assistentieverlening (AVG) van NS sterk wordt verbeterd.

Tot slot

Alles overziende constateer ik dat we in Nederland op de goede weg zijn met het realiseren van een toegankelijk spoorsysteem. De inbreng van belangenorganisaties bij de vormgeving van dit beleid is zeer waardevol. De organisaties van mensen met een beperking worden in een vroeg stadium betrokken bij de keuze en vormgeving van bijvoorbeeld nieuw materieel of nieuwe infrastructuur en het testen daarvan. De samenwerking met deze belangenorganisaties is intensief en daardoor worden resultaten bereikt die op volledige steun van de gebruikers kunnen rekenen. Ik heb het vertrouwen dat het reizen met de trein voor deze groep, en daarmee voor alle reizigers, van jaar tot jaar toegankelijker wordt.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
S.A.M. Dijksma